BENCONT WEEKLY REPORT

ROČNÍK 2020| ČÍSLO 36

Sloboda voľby
Milton a Rose Friedman

Milton Friedman je držiteľom Nobelovej ceny za ekonómiu z roku 1976 za jeho prácu v oblasti monetárnej politiky. Milton počas celej jeho kariéry zastáva názory neviditeľnej ruky trhu ako najrozumnejšieho a najefektívnejšieho riadenia ekonomík sveta. Spolu s Keynesom je pokladaný za najvplyvnejšieho ekonóma 20. storočia. Zaujímavosťou je, že s Keynesom si počas celého života preposlali iba 2 listy. Je to pochopiteľné, keďže obaja razili iné teórie ekonomického zmýšľania. Pôsobil na Chicagskej univerzite ale bol aj ekonomickým poradcom viacerých hláv štátov (Ronald Reagan, Margaret Thatcher, Pinochet – kontroverzne). V knihe Sloboda voľby z roku 1980 sa autori zaoberajú neefektivitou fungovania viacerých štátnych inštitúcii a ponúkajú aj možné riešenia problémov. Milton taktiež využíva empirické výsledky ale aj jeho vlastné skúsenosti keďže pôsobil vo viacerých krajinách. V ďalších kapitolách sa bližšie pozrieme na čo poukazoval známy ekonóm v knihe už v roku 1980.

Sila Trhu

Adam Smith v jeho diele Bohatstvo národov spomína, že sú tri základné úlohy aké má štát plniť v ekonomike : *1. Zabezpečovať ochranu občanov pred vonkajšími hrozbami 2. Zabezpečovať ochranu jednotlivcov vo vnútri štátu 3. Odstraňovať a kompenzovať externality.*

O všetko ostatné sa má starať voľný trh a jeho tzv. "neviditeľná ruka". Každý ekonomický subjekt vykonáva činnosti pre svoje vlastné dobro a teda ak prídete do mäsiarstva tak vám miestny mäsiar nedá čerstvú bravčovú panenku len kvôli altruizmu ale preto lebo očakáva, že za to dostane kompenzáciu vo forme vašich peňazí. Na konci je spokojný aj mäsiar ktorý predal svoj výrobok ale aj spotrebiteľ, ktorý ho kúpil. Čo treba aj v tomto prípade podotknú je úloha peňazí v tomto procese. Peniaze kvôli všeobecnému celospoločenskému konsenzu ako najlikvidnejšieho tovaru plnia hlavne informačnú úlohu. Vieme hneď určiť aj v našom príklade, že ak je pri jednom mäsiarovi cena vyššia ako pri mäsiarovi oproti cez ulicu tak je vysoká pravdepodobnosť, že predáva kvalitnejšie produkty na úkor zvýšenej ceny. Požiare na ostrove Cejlón (Srí Lanka) spôsobia zvýšenie ceny miestneho dreva, to spôsobí zvýšenie ceny grafitu, ktorý sa z tohto dreva ťaží. Spotrebitelia v USA teda pred začiatkom školského roka budú musieť prijať zvýšenú cenu ceruziek (ktoré sa vyrábajú z grafitu) alebo ich nahradiť vhodnými substitútmi (doplňovacie tuhy). Takto ceny odovzdávajú informáciu ako pre spotrebiteľov (môžu sa voľne rozhodnúť či kúpiť ceruzku alebo jeho substitút) tak aj pre vý-

V tomto čísle:

Bežný účet USA s deficitom 3,5 % HDP

Japonsko na pokraji deflácie

Britský maloobchod rástol o 2,76 %

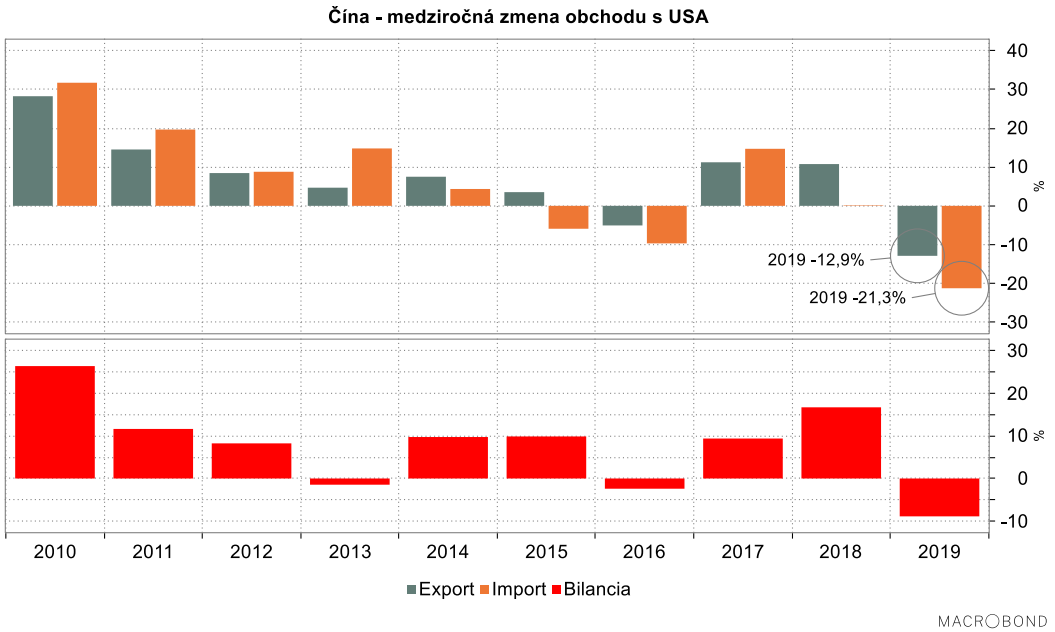
Koľko zaplatí Spojené kráľovstvo za Brexit?

Španielska ekonomika sa v druhom kvartáli prepadla o 21,5 %

Česi podporujú svoje hotely

Domáci turisti na Slovensku kompenzovali výpadok zahraničných

robcov (preorientovať výrobu tam kde je to najefektívnejšie – vyrábať tuhy). Štát však často znižuje efektívnosť tohto fungovania a prispôsobuje ceny. Počas ropného šoku 1979 vláda USA zafixovala ceny benzínu na príliš nízkej úrovni. Vplyvom zníženej ponuky tejto komodity sa na benzínových pumpách vytvorili dlhé rady a systém skolaboval. V Nemecku alebo Japonsku, kde vlády nechali naďalej pracovať dopyt a ponuku na vytvorení optimálnej ceny, sa žiadne takéto komplikácie neobjavili. Špecifickým príkladom sú štáty ZSSR, kde cena bola určovaná centrálne a tak absolútne nezodpovedala reálnemu dopytu. Niektorých produktov bol prebytok a niektorých nedostatok čo len zapríčinilo vznik kapitalistických dier v socialistickom systéme vo forme ilegálnych "čiernych trhov".

Tyrania vlády

V tejto kapitole autori rozoberajú ako vlády zasahujú do medzinárodného obchodu a aké majú na to vecné, ale hlavne politicky orientované dôvody. Pred 200 rokmi britský finančník a ekonóm David Ricardo zaviedol pojem komparatívnych výhod. Spočíva to v akceptovaní zahraničnej konkurencie na domácom trhu ak dokáže vyrábať svoje produkty efektívnejšie a teda aj lacnejšie (opäť cena ako hlavný indikátor informácii) ako tuzemský výrobcovia. Jedným z argumentov ktorým sa oháňajú vlády za zavedenie ciel na nejaké odvetvie priemyslu je ochrániť domácich zamestnancov pred zlými zahraničnými vykorisťovateľmi. Predstavme si ale situáciu, kde by medzi USA a Japonskom neexistovali colné bariéry a kurz by bol 1 dolár za 360 jenov. Ďalej by sme predpokladali, že všetky tovary by boli v Japonsku lacnejšie čo by podľa zástancov ciel malo viesť ku extrémnemu navýšeniu importu z Japonska a zaniknutiu americkej ekonomiky. Čo sa ale v skutočnosti deje je, že Japonci si za doláre, ktoré dostanú od amerických občanov tiež chcú nakúpiť tovary u nich doma a teda vymenia Dolár za ich domácu menu. Keďže by ale takýchto Japoncov bolo priveľa a s nimi aj Dolárov na výmenu tak by sa počet Jenov znižoval. To by viedlo ku postupnému znižovaniu kurzu z predošlých 360 postupne nižšie a nižšie a Jen by teda oproti doláru revalvoval. To by teda spôsobilo, že americké tovary, ktoré boli v nedávnej dobe pre japonský trh drahé, by zlacneli a teda by sa stali konkurencieschopnejšími. To by zase viedlo ku zníženému importu tovarov a aj zvýšenému exportu do Japonska. Výsledkom by teda bolo, že tovary, ktoré Japonci vyrábajú efektívnejšie by vyrábali oni a recipročne rovnako aj v USA. Celkovo by sa zvýšila produktivita, keďže každá krajina by vyrábala tovary na ktoré má najvhodnejšie predpoklady. Sú len 3 možné argumenty, ktoré dávajú zmysel clám: *1. Vládna ochrana strategických odvetví (zbrojárenský) 2. Podpora vzniku určitého tuzemského odvetvia 3. Odpoveď na colnú vojnu*. Aj tieto najpoužívanejšie argumenty majú silné protiargumenty a často sú zneužívané rôznymi lobingovými skupinami v pozadí. Môžeme uviesť príklad dvoch krajín, ktoré sa vydali dvomi rôznymi cestami ekonomického zmýšľania a to Japonsko a India. Obe krajiny sa nachádzali v podobných podmienkach po páde predošlého režimu. India mala v roku 1947 vybudovanú značnú infraštruktúru, postavené fabriky a tiež čiastočne pocítila západnú kultúru keď bola súčasťou anglickej kolónie "Britská India". Japonsko bolo v roku 1868 po 200 ročnej politike kompletnej izolácie od západu a tak bolo v trochu komplikovanejšej situácii. Nakoniec však práve Japonsko kompletne opustilo predošlé kultúrne zmýšľanie a v období Meiďži sa začalo otvárať zahraničným trhom, preberať západnú kultúru a hospodársky prosperovať. India na druhej strane stále ostala pri svojom kastovníckom systéme a zaviedla centrálne plánovanie a teda jej hospodársky posun je pomalší. Ak si prenesieme myšlienky týchto autorov na dnešnú situáciu s obchodnou vojnou medzi USA a Čínou tak je to presne tá situácia, kedy Donald Trump zaviedol clá na dovoz čínskych tovarov práve z dôvodu ochrany domácich zamestnancov. Ako sme spomínali vyššie tak tento argument je v protiklade s efektívnym fungovaním systému komparatívnych výhod. Zamestnan-

ci pracujú v sektore, ktorý dokáže fungovať efektívnejšie v inej krajine. Riešením je zrušenie ciel a presun týchto zamestnancov do odvetví, ktoré USA produkuje najefektívnejšie a tým sa aj navýši produktivita práce (podmienkou je vysoká mobilita a flexibilita prac. trhu). V súčasnosti agentúra MOODYs vyčíslila stratu 0,3% HDP a zvýšenie nezamestnanosti o 300 000 ľudí práve kvôli obchodnej vojne USA x Čína.

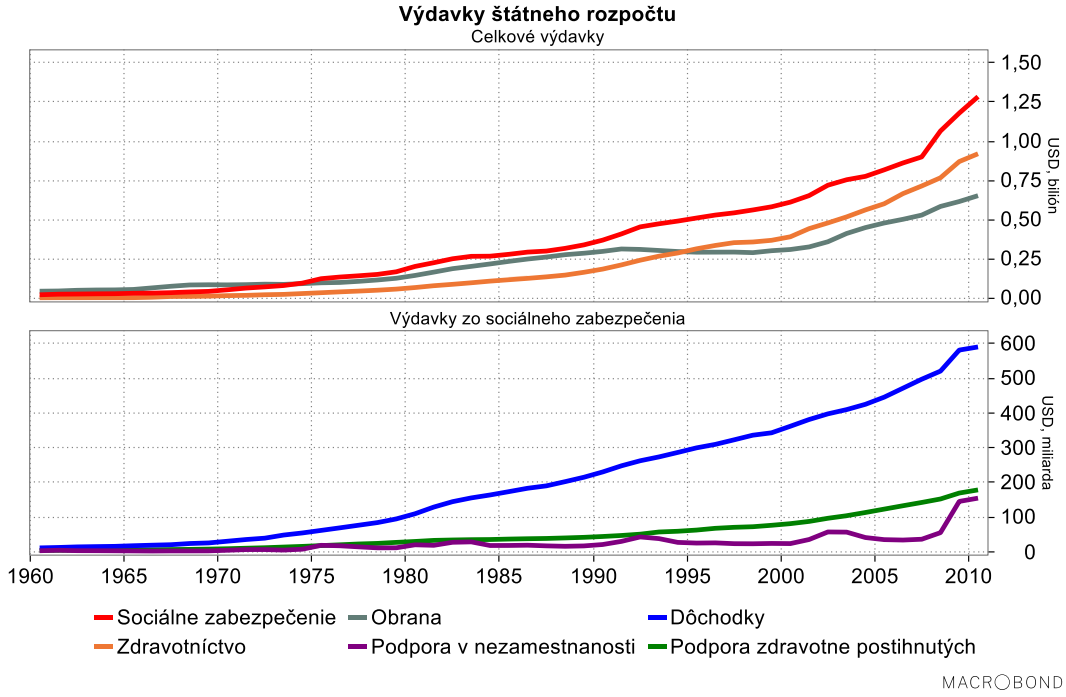
Anatómia krízy

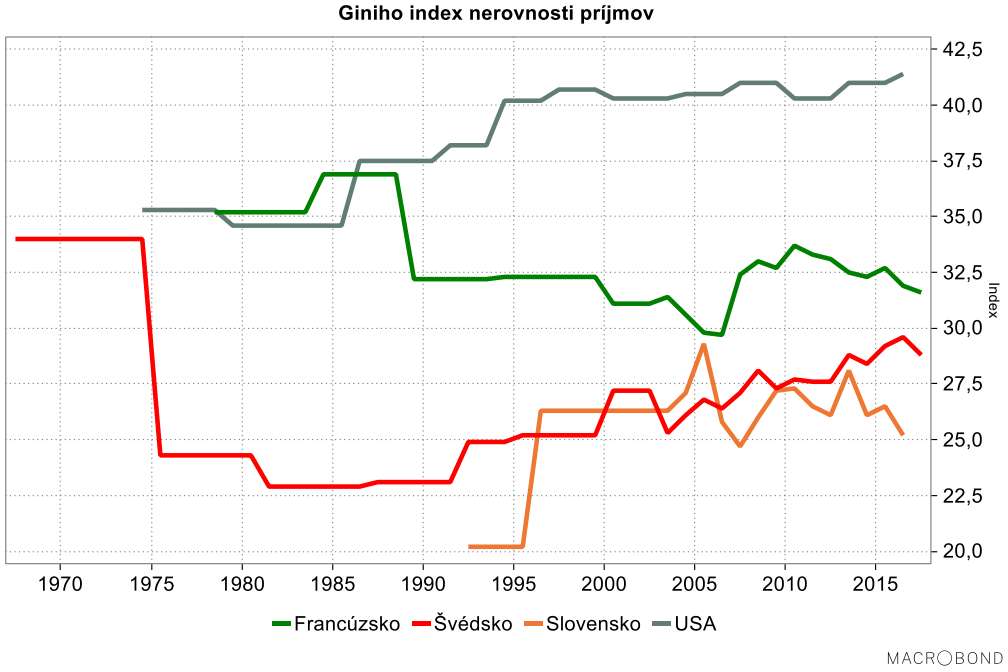
Na začiatku 20 storočia bola monetárna politika len v plienkach. Prvé centrálne banky (Anglicko, Švédsko) mali minimálne právomoci oproti tomu aké majú centrálne banky dnes (hlavne fungovali na emitovanie štátnych bankoviek). V roku 1907 zažila Amerika tkv. "run na banky". Je to situácia, kedy je príliš veľa žiadateľov na výber peňazí zo svojich účtov a banky nemajú dostatočné rezervy na ich poskytnutie. To bola príčina vzniku americkej centrálnej banky FED (Federal reserve) v roku 1913. Americká centrálna banka po vojne fungovala efektívne. Jej prvý predseda Benjamin Strong bol považovaný za Hamiltona medzi bankármi a aj kvôli nemu sa počas obdobia 1918-1928 udržiaval až na malé výnimky hospodársky rast. Po jeho smrti v roku 1928 sa vo vedení tejto inštitúcie nevedel presadiť nikto podobný Strongovi a tak bol FED bez silného vedenia. O rok neskôr už americké hospodárstvo stálo pred najväčšou krízou aká kedy v histórii nastala. 29. Október 1929 tkv "Čierny štvrtok" bol deň, kedy sa zavrela New Yorská burza a je to dátum od kedy nastal najhlbší hospodársky prepad v histórii, kedy v Amerike miera nezamestnanosti dosiahla hodnoty 25% a výroba klesla o 30%. V podobných situáciách centrálna banka na utlmenie dopadov pre finančný systém zvýši množstvo peňazí v obehu aby tak poskytla potrebnú likviditu. No FED sa v 1930 rozhodol konať presný opak a tak za celý tento rok evidujeme pokles peňažnej zásoby o 2,6%. Pre porovnanie sa v súčasnej situácii v roku 2020 kvôli recesii zvyšuje agregát M1 medziročne o 40%. Ďalšou chybou akú americká centrálna banka v tom istom roku spravila bolo odmietnutie pomoci pre Bank of United States čo bola najväčšia komerčná banka v Amerike (znova vnikol problém s runom na banky). O tom, že bola dostatočne solventná hovorí aj fakt, že po krachu vyplatila všetkým svojim vkladateľom 92,5 centu z každého vloženého dolára. Krach tejto banky spôsobil, že New Yorkské banky začali postupne padať ako domino. V roku 1929 bolo v Amerike 25 000 komerčných bánk a na začiatku roka 1933 ich bolo už len 18 000 a celkovo medzi týmito rokmi zaniklo dokopy až 10 000 bánk.

Treba ale spomenúť, že týmito informáciami v tej dobe verejnosť nedisponovala a tiež verejnosť v tej dobe neprikladala taký význam monetarizmu. Po tomto období bol všeobecný názor, že voľná ruka trhu skolabovala a treba zaviesť väčšie opatrenia štátu (na tejto ideológii vznikol prúd Johna Maynarda Keynesa). Je teda otázkou, či by za odlišného správania Americkej centrálnej banky kríza nadobudla takú podobu akú nadobudla (bezpochyby by to bola hlboká finančná kríza) a či by mal tento nový myšlienkový prúd rovnakú celospoločenskú podporu.

Od kolísky ku hrobu

V tejto kapitole manželia Friedmanovi rozoberajú vznik soc. štátu aký nastal po veľkej hospodárskej kríze. Ako sme spomínali v predošlej časti, nálada medzi občanmi v USA bola proti malému štátu a tak voľby v roku 1932 vyhral s prehľadom demokratický kandidát F. D. Roosevelt. Ten, ako svoju hlavnú politickú agendu ponúkal nový sociálny program "New Deal". Inšpiroval sa sociálnymi programami vo Fabiánskom Anglicu, Bismarkovom Nemecku a vo Švédsku. Hlavná téma tejto reformy bola v udržaní zamestnanosti a v podpore chudobných. Zaviedli sa programy, ktoré mali byť len dočasné (práca mladých v parkoch, minimálna mzda) no ako to býva zvykom,

zostali už natrvalo. Štátny rozpočet sa zvýšil v roku 1929 z úrovne 12% ku HDP na úroveň 20% ku HDP v roku 1933 až na súčasných 40%. Milton ďalej kritizuje súčasný stav sociálneho poistenia, kedy dnešný systém funguje len na základe "Medzigenerečnej solidarity" a sociálne fondy fungujú na princípe Ponziho schémy. Ďalším neúspešným sociálnym programom vlády bola bytová výstavba. Sídlisko verejného bývania v St. Louis je odstrašujúcim príkladom, kedy sa v časti Pruitt-Igoe postavilo dokopy 2000 bytov pre ľudí s nízkym príjmom (ľudí odkázaných na štátne dávky). Tento komplex upadal takým spôsobom, že sa jedna časť musela celá zbúrať a v tom čase tam bolo obývaných už len niečo viac ako 600 bytov. Tento príklad sa dá použiť aj na súčasnú situáciu na Slovensku, kedy predstavitelia vlády plánujú začať s výstavbou soc. bytov.

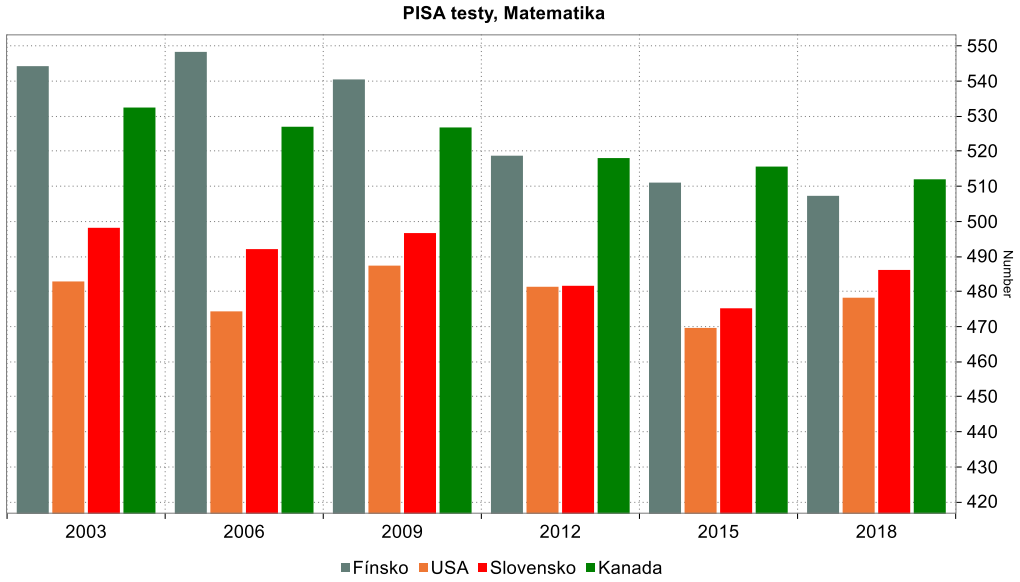
Autori navrhujú aby sa celkovo zrušila daň zo mzdy a aby sa zaviedol nový druh danenia. Ak si zoberieme situáciu, kde je priemerný príjem rodiny 7200 USD (1978) tak to by bol náš medián na prerozdelenie daní. Každý kto by zarábal viac by platil dane a kto by zarábal pod touto hranicou by dane dostával (čiže by dostával podporu). Maximálne však do výšky 50% z priemernej mzdy. Ak by rodina mala nulové príjmy tak by dostala 50% z priemeru čo je 3600 USD. Ak by však zarábala povedzme 2000 USD tak by jej podpora vyzerala takto: 7200 – 2000 = 5200 a z toho 50%, čiže 2600. To by znamenalo, že v konečnom zúčtovaní by dosiahla celkový príjem 4600 USD. To by zabezpečilo motiváciu pre občanov aby si hľadali zamestnanie, lebo v súčasnosti je systém nastavený tak, že ak si zamestnanie nájdu, tak sa im automaticky zruší značná časť podpôr a teda ich celkový príjem sa zníži.

Hlavná je rovnosť

V tejto kapitole sa rozoberá ako štáty pristupujú ku problému rovnosti. USA je známe práve tým, že v minulosti mali osadníci možnosť vybrať si vierovyznanie, taktiež bola dodržiavaná politická ale aj ekonomická pluralita. To bolo hlavným dôvodom prečo Amerika rástla takým tempom. V dnešnej dobe sa skôr tlačí do popredia myšlienka rovnosti vo výsledku, čo znamená, že podstatné je aby ľudia boli viac rovní navzájom (v príjmoch, soc. postavení) a nie aby mali vytvorené rovnaké podmienky. V praxi to znamená, že ak niekto dosahuje vysoké príjmy (ktoré dosahuje z viacerých dôvodov ako: vyšší dosiahnutý stupeň vzdelania, väčší talent, šťastie) tak bude zdaňovaný aby sa nerovnosť znížila. Tu ale dochádza ku veľkému myšlienkovému rozporu medzi Miltonom Friedmanom a Thomasom Pikettym, kedy Friedman tvrdí, že vysoká nerovnosť v príjmoch je pozorovaná najmä v totalitárskych krajinách ako Sovietske Rusko a naopak najnižšiu mieru rozdielu v príjmoch medzi bohatými a chudobnými vidí v kapitalistických spoločnostiach. Thomas Piketty tento predpoklad vyvrátil, kedy na empirických výsledkoch potvrdil, že v sociálnom štáte ako je Švédsko je oveľa nižšia miera rozdielu v dôchodkoch ako je tomu v kapitalistickej Amerike. Tento problém je komplexnejší a jednoznačne to bude čím ďalej tým väčší problém keďže nerovnosť sa stále zvyšuje.

Čo je zlé na Americkom školstve ?

Americké vysoké školy dosahujú dlhodobo najlepšie výsledky na svete. Z prvej 10 najlepších univerzít sveta je až polovica z USA. V čom ale Amerika zaostáva je vzdelanie prvého a druhého stupňa. Tu sa od polky 19. storočia začali ozývať hlasy pre zavedenie štátneho vzdelávacieho programu aby mal každý prístup ku vzdelaniu. Postupne sa začali prejavovať dôsledky tohto rozhodnutia a profesionálny byrokrati v školstve si začali upevňovať svoju moc. Rodičia postupne strácali možnosť kontroly nad vzdelávacím systémom a Federálna vláda zvyšovala svoj podiel na jeho financovaní. Výsledky tohto centralizovaného systému sa aj v súčasnosti prejavujú, kde USA v hodnotení PISA (Program pre medzinárodné hodnotenie študentov) sa v období 2003-2018 prepadlo z 28. miesta až

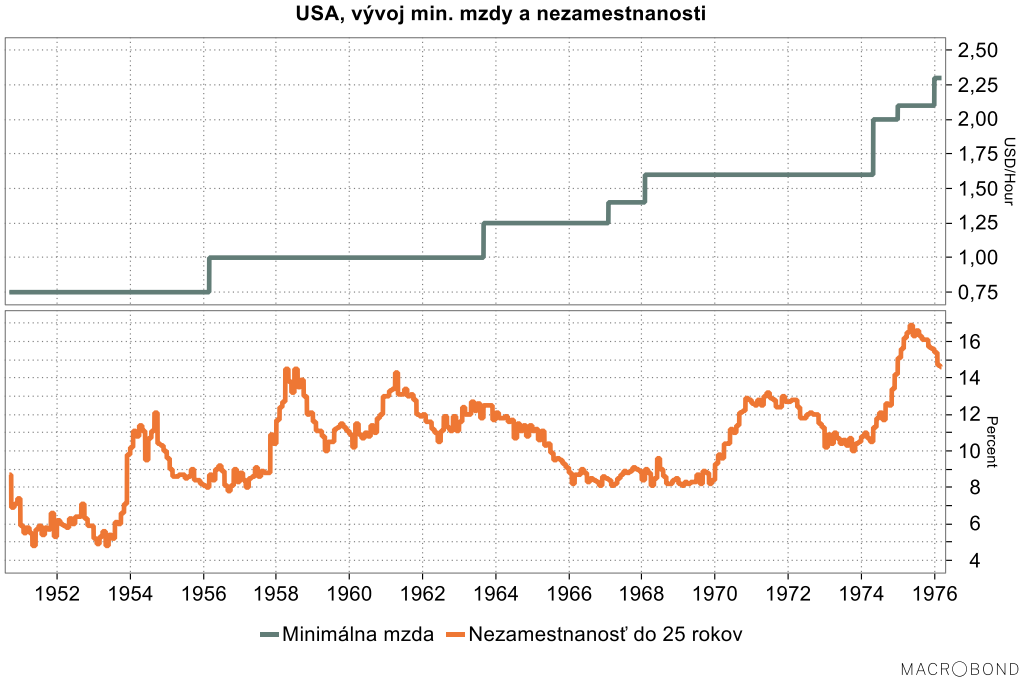
2003-2018 prepadlo z 28. miesta až na 40. (matematika).

V súčasnosti v Amerike existujú súkromné školy na prvom a druhom stupni ale môžu si ich dovoliť len ľudia s vyšším príjmom. To teda znamená, že de facto platia za školné 2 krát (1. Vo forme daní a 2. priamo súkromnej škole vo forme poplatkov). Miltonova nosná téma v tejto oblasti je zavedenie tkv. "Kuponového plánu." Spočíva to vo vyčíslení nákladov na ročné školné pre študenta prvého a druhého stupňa. Povedzme, že je to 2000 USD. Rodič by tak dostal kupón na 2000 USD aby sa rozhodol do akej školy dá svoje dieťa (môže si vybrať medzi súkromnými ale aj verejnými). Ak by bol nespokojný so študentským plánom tak by mohol svoje dieťa z tej konkrétnej školy presunúť povedzme do konkurenčnej súkromnej školy. Škola by tak prišla o financie a musela by zvýšiť svoju kvalitu aby sa stala konkurencieschopnejšia. Je povrchné si myslieť, že len pár ľudí vo vedení rezortu školstva vedia najlepšie čo je dobré pre vzdelávací systém. Rodičia rovnako vedia rozlíšiť medzi kvalitným a menej kvalitným vzdelávacím programom. Vznik takéhoto kupónového systému by len zvýšilo konkurenciu medzi školami čo by ich tlačilo ku zvýšeniu ich kvality.

Kto chráni zákazníka

Je veľa príkladov, kedy sa štát pasuje do úlohy ochrancu obyčajných ľudí pred materialistickými vykorisťovateľmi, čiže podnikateľmi. Po občianskej vojne v USA nastal rozmach železničnej dopravy. V roku 1869 sa prepojili dve americké pobrežia prvou transkontinentálnou železnicou. Tým, že v tej dobe fungovalo viacero súkromných železničných spoločností tak bola vplyvom vysokej konkurencie aj nízka cena lístka. Problém ale bol na krátkych tratiach (napr. Harisburg – Pitsburg), kde existovala jedna spoločnosť a tá mala na tej trati monopolné postavenie. Takéto postavenie sa často zneužívalo a tak boli krátke trate vo veľa prípadoch drahšie ako dlhé trate kde existovalo viacero navzájom konkurujúcich spoločností. Občania sa obrátili na vládu aby zabezpečila primerané ceny lístkov na všetkých tratiach a tak na konci 19. storočia bola zriadená Medzinárodná obchodná komora. Táto inštitúcia postupne znížila cenu lístkov na krátkych tratiach a to sa odzrkadlilo vo zvýšení ceny lístka na dlhých spojoch, čo zase zaplatili len spotrebitelia. Na neefektívnom fungovaní železničnej dopravy mohol rásť konkurenčný sektor a tak od začiatku 20. storočia nastal rast automobilovej dopravy. V tej prebiehal veľký konkurenčný boj a tak postupne celkovo vytlačila železničnú dopravu až do jej znárodnenia v roku 1971 firmou Amtrak. Ďalším sektorom, ktorý je vysoko regulovaný vládou je Farmaceutický. V roku 1962 sa v Európe začali rodiť deformované deti a vyšetrovanie preukázalo jasnú koreláciu s užívaním látky Thalidomid tehotnými ženami (dnes sa táto látka používa na liečbu rakoviny). Po tejto udalosti sa veľmi sprísnil zákon o uznávaní nových liečiv a tak od roku 1962 sa ročne znížil počet nových liekov v USA o 50%. Milton Friedman už pred viac ako 40 rokmi uvádzal ako hlavnú tému na boj proti znečisťovaniu práve daň za znečistenie. Je to najefektívnejšia metóda ako plošne odstrániť negatívne externality aké v priemyselnej výrobe vznikajú. Ak by aj firmy neznížili znečistenie pod vplyvom týchto daní tak by mal štátny rozpočet dostatok nových prostriedkov na prípadne opatrenia na odstránenie týchto znečistení.

Na konci tejto kapitoly autori zdôvodňujú, že práve trh je ten najlepší regulátor pre spotrebiteľov. Ak chce podnik uspieť vo vysokej konkurencii tak musí presvedčiť spotrebiteľov, že práve ten jeho produkt je najkvalitnejší a za najvhodnejšiu cenu. Už v prvej kapitole sme spomínali cenu ako nosič informácii a štát túto jej vlastnosť priamo narúša. Spoločnosť, ktorá distribuovala spomínaný Thalidomid zaplatila odškodné rodinám vo výške 54 miliónov čo ju značne poškodilo a bude sa prirodzene snažiť aby k podobným situáciám nedochádzalo. V súčasnosti je pre firmy dôležitá hodnota ich mena vo forme "good will" spoločnosti. To aký vysoký má firma práve good will je odzrkadlené v dôvere spotrebiteľov v jej tovary a teda žiadna štátom vlastnená kontrolná inštitúcia nemá

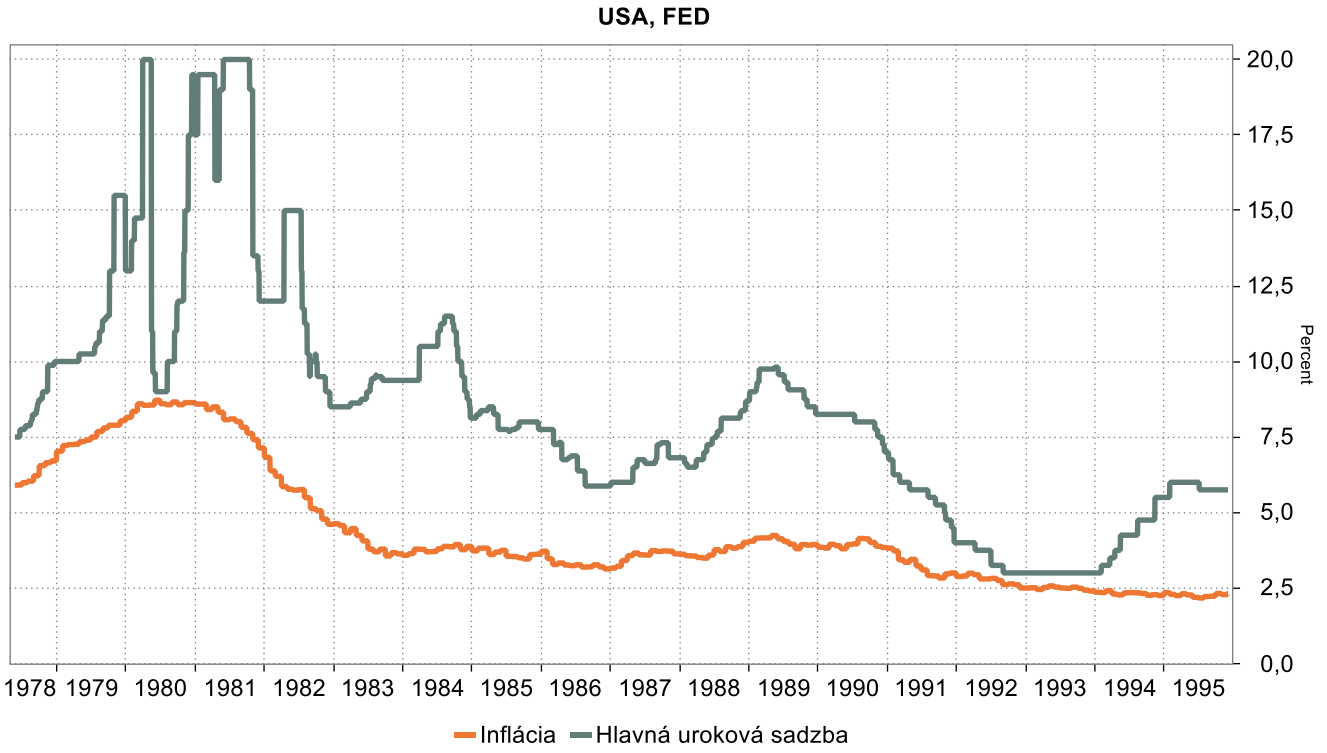
také množstvo informácii o kvalite produktov ako majú jeho spotrebitelia.

Kto chráni zamestnanca

V tejto kapitole Friedman kritizuje zásahy odborov a rast min. mzdy. Ak by sme sa spýtali ľudí s priemerným príjmom v USA v 80-tych rokoch na otázku kto im zabezpečuje zvyšovanie miezd a kto bojuje za ich práva vo väčšine prípadov by odpovedali odbory. Odbory v Amerike reprezentujú len niečo menej ako štvrtinu všetkých zamestnancov no aj tak sa im efektívne darí presadzovať ich záujmy. Každý politik v každom štáte vie, že elektorát odborových zväzov dokáže vyhrať voľby. Je to spôsobené najmä súdržnosťou členov odborových hnutí ale aj neuvedomenia si zvyšných občanov, že odbory spôsobujú zvýšenie cien iných tovarov. To, že piloti majú aj vďaka odborom týždenné mzdy na úrovni 50 000 dolárov vedie ku zvýšeniu cien leteniek, na ktoré doplatia všetci zvyšní zamestnanci. Odbory ďalej tlačia na zvýšenie minimálnej mzdy, čo de facto ubližuje mladému nekvalifikovanému pracovníkovi, ktorí povedzme by bol ochotný pracovať za hodinovú mzdu 2 USD aby si zvýšil kvalifikovanosť a neskôr by si vedel nájsť vyššie platenú prácu, ale ak je minimálna mzda na úrovni 2,90 USD tak ho nikto pri jeho nekvalifikovanosti nezamestná. Keď bola minimálna mzda v 50. rokoch značne znížená vplyvom vysokej inflácie, tak aj nezamestnanosť medzi mladými bola na úrovni 10%. V ďalších rokoch sa minimálna mzda zvyšovala a tak v sedemdesiatych rokoch sa toto číslo zvýšilo až na úroveň viac ako 25%. To len znižuje celkovú ponuku kvalifikovanej práce, čo zvýhodňuje členov odborov, ktorí takúto prácu ponúkajú. Keďže je nižšia ponuka práce, tak je aj vyššie platená. Ďalším spôsobom akým si odbory zaisťujú nízku ponuku práce v ich sektore je typický príklad nedokonalej konkurencie a to obmedzenie vstupu do odvetvia. Ak sa chce človek stať lekárom, musí prejsť cez Americkú lekársku asociáciu aby dostal atestáciu a teda mohol vykonávať túto činnosť. Známa je aj história najväčšej odborovej únie v USA nazývanej " International Brotherhood of Teamsters," kde jej najznámejší predseda James Hoffa mal previazania na mafiu a 5 rokov riadil túto organizáciu z väzenia. Na to akým spôsobom odbory umelo zvyšujú cenu práce a ako narúšajú zvýšenie ponuky práce doplácajú práve 75% zvyšných zamestnancov.

Liek na infláciu

Všeobecne sa uznáva fakt, že ľudstvo začalo zvyšovať svoju ekonomickú ale aj životnú úroveň so začatím procesu deľby práce. Tak ako sme spomínali vyššie proces komparatívnych výhod na medzinárodnej úrovni, tak aj medzi jednotlivcami sa pred 10 000 rokmi začali profilovať ľudia s nadaním na lov a ľudia s nadaním na poľnohospodárstvo. Postupne sa čoraz viac ľudí orientovalo na vykonávanie činnosti, na ktorú majú najväčšie vlohy a teda vykonávajú ju najefektívnejšie. Problém ale bol, že akým spôsobom sa bude táto práca oceňovať a na akom princípe ju vieme vymeniť za prácu niekoho iného. Tu ľudia vytvorili všeobecne akceptovaný produkt výmeny a to peniaze. V Amerike dlho slúžil tabak ako prostriedok výmeny. Problém ale bol, že po určitom čase začal každý na svojom poli pestovať túto plodinu a tak sa prirodzene zvýšila miera inflácie (viedlo to až ku zákazu pestovania tabaku na 1 rok a ku vypaľovaniu tabakových polí). V dnešnom svete sa tak právomoc emitovania peňazí dala do centrálnych bánk vo forme papierových bankoviek. Hrozba inflácie sa ale aj napriek štátnej kontrole nepodarila odstrániť. Milton považuje za jedinú príčinu vysokej a dlhodobej inflácie väčší rast množstva peňazí ako je rast hospodárstva. To znamená, že centrálna banka zvyšuje množstvo peňazí na jednotku produkcie, čo celkovo zvyšuje ceny. Vlády sú motivované do zvyšovania peňažnej zásoby z viacerých dôvodov ako: Financovanie štátneho rozpočtu pomocou Fedu, udržiavanie plnej zamestnanosti vo forme zníženia daní a zvýšenia vládnych výdajov a vo forme chybnej politiky centrálnej banky pri nastavení úro-

kovej sadzby. Takéto opatrenia majú pre vládu pozitívne dôsledky, keďže na začiatku prevláda medzi spotrebiteľmi eufória a začnú vplyvom zvýšenia ich nominálnych miezd spotrebovať väčšie množstvo statkov. Ďalšou výhodou pre štát je, že zvýšenie miezd občanov ich automaticky posúva do vyššej daňovej kategórie a tak platia väčší podiel daní z ich príjmu. Tieto faktory priamo zvyšujú príjmy do štátneho rozpočtu bez toho aby vláda zaviedla neobľúbené zvyšovanie daňových sadzieb. Pre vládu je inflácia pozitívny ukazovateľ aj v splácaní štátneho dlhu, keďže pri inflácii sú dlžníci zvýhodnení.

Manželia Friedman popisujú liek na infláciu ako proces liečenia alkoholizmu. Jediná možnosť na ukončenie alkoholizmu je prestať konzumovať alkohol. To však spôsobuje negatívne reakcie alkoholika a vo veľa prípadoch tomu znova prepadne. Rovnako je to spôsobene s infláciou. Jediná možnosť ako odstrániť infláciu je zníženie množstva peňazí z obehu. To je žiaľ spojené s prudusením hospodárstva a zvýšením nezamestnanosti. Tento proces bol počas celej histórie stále sprevádzaný týmito negatívnymi javmi a nemáme zatiaľ žiadnu efektívnu alternatívu. Posledným predsedom FEDu, ktorý odvážne bojoval proti inflácii (úspešne) bol Paul Volcer. V roku 1980 dosahovala miera inflácie 14,8% a v roku 1983 spadla na úroveň 3%. Bolo to spôsobené tvrdými opatreniami tohto predsedu, kedy FED v týchto rokoch zdvihol úrokovú mieru až na 21,5% (dnes 0,25%) a nezamestnanosť bola vyššia ako 10% (FED v tej dobe bol terčom najväčších protestov počas jeho existencie). Toto je negatívna strana vzniku inflácie a každá krajina, ktorá hazarduje s monopolom na emitovanie peňazí tomuto skôr či neskôr bude čeliť.

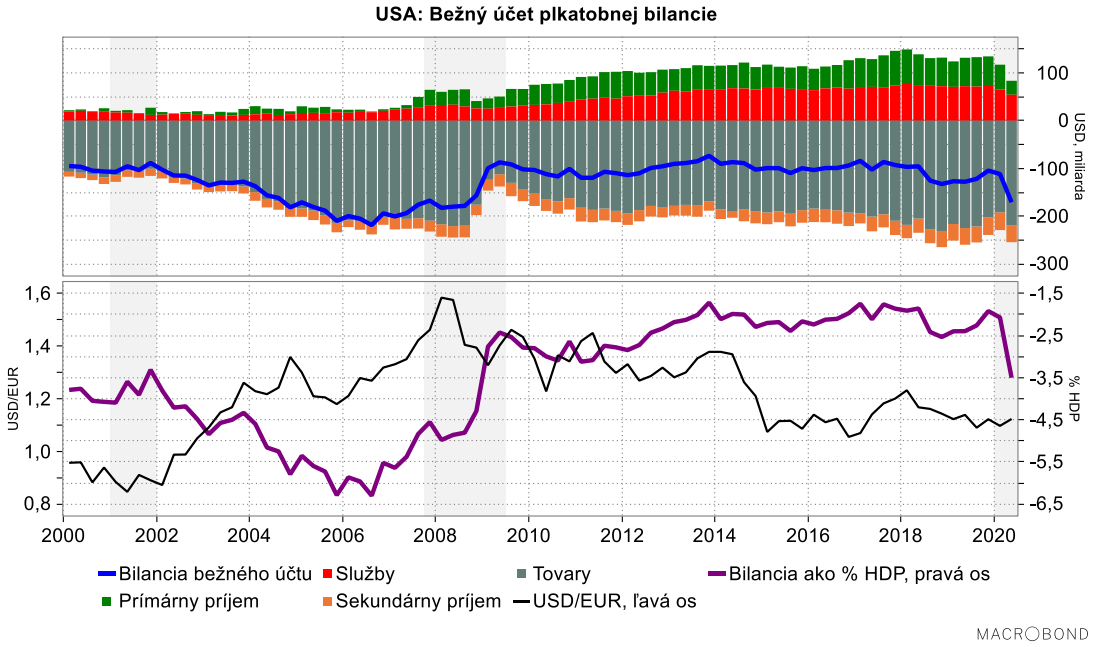
Myšlienkový prúd sa obracia

Postupne sa ukazujú výsledky sociálnych štátov a ľudia sa čoraz viac odkláňajú od byrokratického štátneho aparátu (1980). V Británii to spôsobilo výhru kandidátky Margaret Thatcher, ktorá bola jasnou obhajkyňou slobodného trhu s malým štátom. V Amerike to bola výhra Ronalda Reagana s rovnakým zmýšľaním. Ako Friedman spomína vo vyššie uvedených kapitolách - čím viac sa snaží štát pomôcť obyčajným ľudom tak tým viac im škodí. Federálna vláda zamestnáva až 3 milióny civilistov (nezapočítavame vojenských príslušníkov). Takýto zamestnanci pokrývajú všetky odvetvia hospodárstva a vytvárajú preregulovanosť systému. Dôvod prečo USA v minulosti rástli je zakotvený v jej ústave starej 250 rokov a teda sloboda voľby. To, že sa človek môže slobodne rozhodnúť akú prácu chce vykonávať, v čom chce podnikať, aké produkty chce konzumovať tak to sú dôvody prosperity tohto národa.

Táto kniha má už svoj vek (1980) ale stále je v určitom zmysle nadčasová. Vo viacerých kapitolách, aké Milton s Rose rozoberali sme našli aj príklady ako zefektívniť napríklad systém aj u nás na Slovensku. V medzinárodnom obchode sa zatiaľ nevyužíva to, čo pochopili už naši predkovia pred 10 000 rokmi keď začali s deľbou práce (krajiny si stále myslia, že môžu produkovať všetky produkty najefektívnejšie). Na Slovensku sa politici predbiehajú kto zdvihne vyššie minimálnu mzdu a väčšina ľudí má na to stále pozitívne reakcie. (mm)

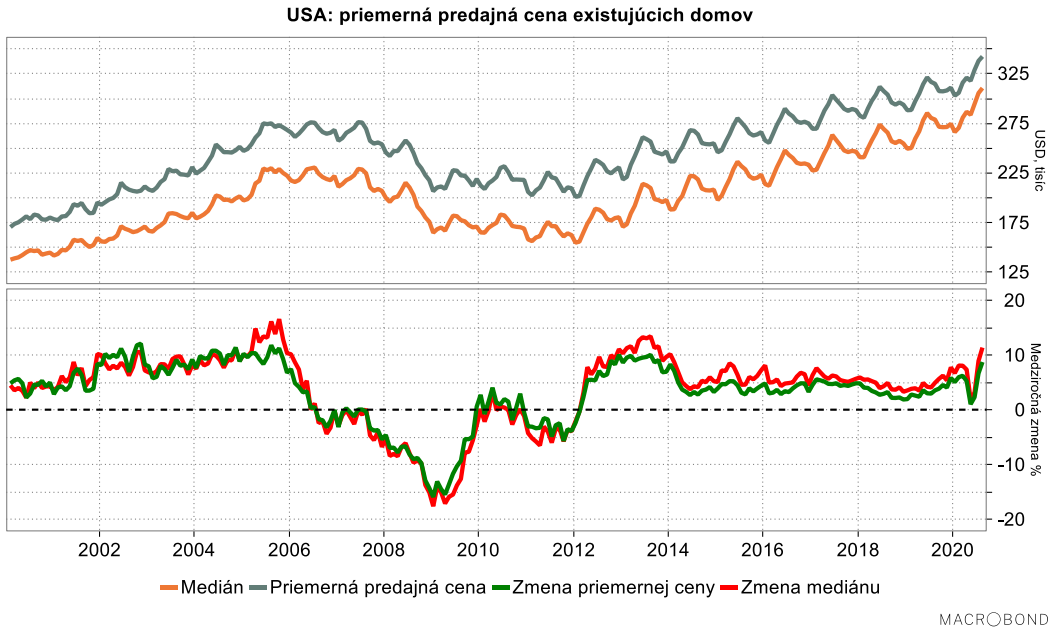
Strata na bežnom účte USA dosiahla 3,5 % HDP

Strata USA na bežnom účte platobnej bilancie sa prehĺbila. Za druhý kvartál tak Američania poslali čisté platby do zahraničia vo výške 170,54 mld. dolárov. Na svedomí to má najmä prehĺbenie pasívnej obchodnej bilancie, kedy bolo hodnotovo viac tovarov dovezených ako vyvezených. Odlev peňazí korigovali najmä služby a primárny príjem obyvateľstva plynúci zo zahraničia. Aj tu však bola kvôli kríze viditeľná redukcia. Poskytovanie služieb prinieslo Američanom celkom 54,44 mld. dolárov a 29,12 mld. dolárov si zarobili za vykonávanie práce, poskytovanie pôžičiek či prenájom majetku (úroky, dividendy, renty). Platobný deficit sa v druhom kvartáli zvýšil a pokles HDP umocnil jeho výšku nakoľko dosiahol 3,5 % HDP. V prvom kvartáli to bolo 2,07 %. Odlev dolára a znížený dopyt po ňom môžu byť determinantami oslabovania menového kurzu. Zmena menovej politiky FEDu vo vnímaní vývoja inflácie tomu môže rovnako napomôcť. (jv)

Priemerná cena domov v USA rastie aj v kríze

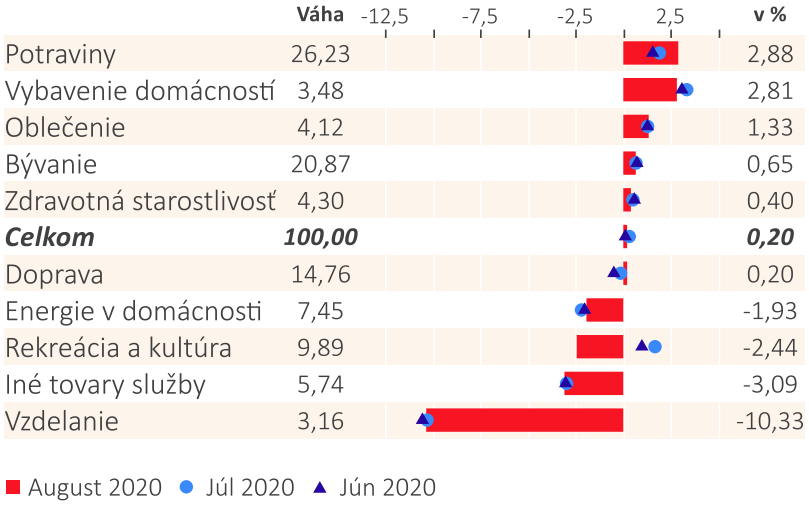
Ceny domov na sekundárnom trhu v USA rástli aj v auguste. Na kúpu nehnuteľnosti potrebovali Američania v priemerne 342 500 dolárov. To však bolo o 8,76 % viac ako v rovnakom období minulého roka. Polovica všetkých predaných bytov sa pritom predala za cenu vyššiu ako 310 600 dolárov. Medián predajných cien domov vzrástol medziročne dokonca o 11,4 %. Zmena pracovných podmienok a možnosť práce z domu zvýšila dopyt po kúpe domu. Ďalším faktorom je aj od krízy najnižšia zásoba domov na predaj čo pôsobením dopytu a ponuky rovnako zvyšuje cenu. (jv)

Japonsko je opäť na pokraji deflácie

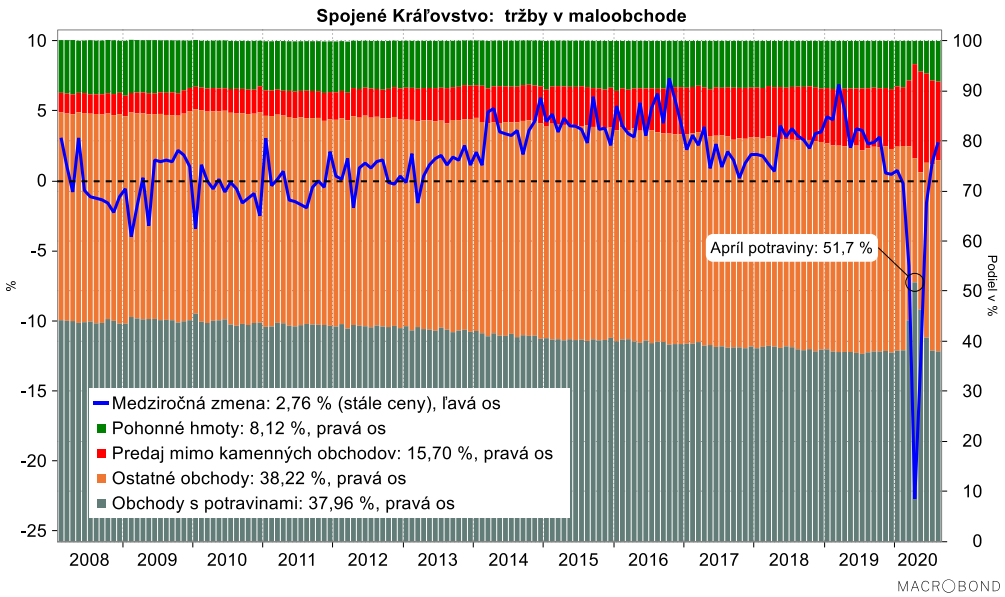
Celkový index spotrebiteľských cien vykázal v Japonsku za august medziročný rast len 0,2 % (0,1 % po sezónnom očistení). Pritom s inflačným rastom nepresahujúcim 1 % zápasí Japonsko najnovšie od roku 2019. Spomaľovanie inflačného ratu je možné sledovať vo viacerých svetových ekonomikách. Efekty kvantitatívneho uvoľňovania (lebo úrokové sadzby sú na minimách a v Japonsku aj v mínuse) sa dostavia až s určitým časovým oneskorením. Jadrová inflácia očistená o vplyvy cien potravín a energií zatiaľ v auguste medziročne klesla o 0,4 % (pri sezónne neočistených dátach až -0,43 %). Infláciu držali nad nulou zatiaľ váhovo najvýznamnejšie položky ako potraviny (s rastom 2,88 %) a ceny bývania, ktoré rástli o 0,65 %. Ďalšie v indexe váhovo významné položky ako doprava, rekreácia a kultúra, či energie mali presne opačný efekt na vývoj celkovej inflácie. Priemerné ceny v týchto oblastiach totiž medziročne klesali. Japonsko je tak znova na pokraji deflácie, ktorú keď pocítia spotrebitelia začnú ešte viac šetriť a odkladať si spotrebu, čím by mohlo Japonsko opäť upadnúť do kolotoča deflačnej špirály. (jv)

Japonsko: Inlfácia (štruktúra, nsa)

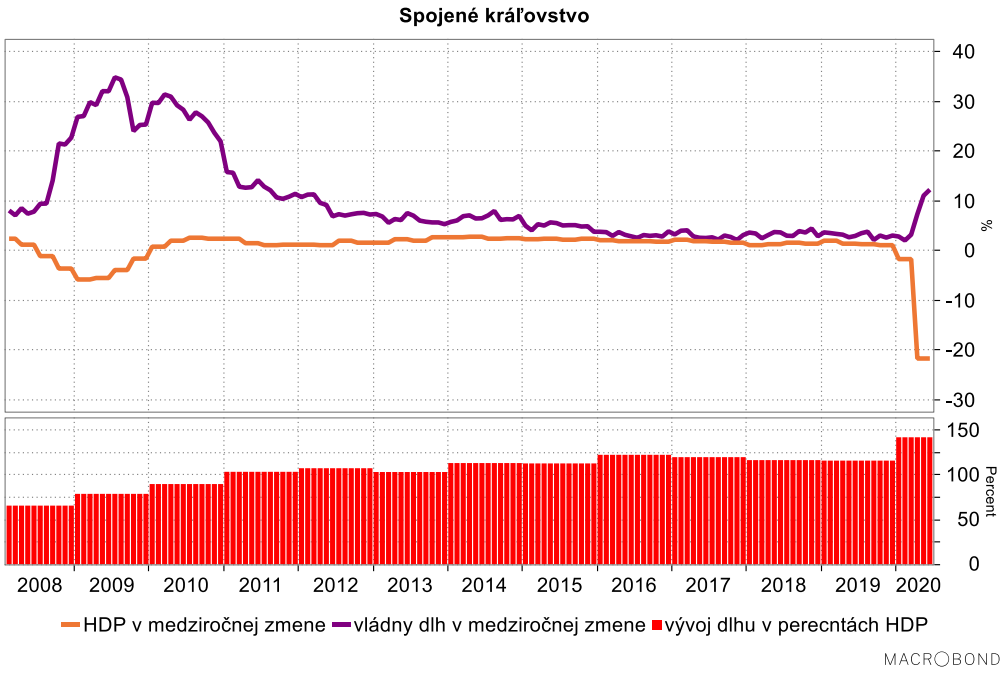

Zmena štruktúry v britskom retaile

Maloobchodné tržby v Spojenom kráľovstve poukazujú na zotavovanie domáceho dopytu. Vyjadrené v stálych cenách sa tržby v auguste zvýšili o 2,76 % v porovnaní s augustom minulého roka. Ide už o druhý medziročný rast po vypuknutí tohtoročnej krízy spustenej pandémiou. To je samozrejme pozitívom. V Európe sa však objavujú aj možnosti ďalších zatváraní ekonomík kvôli obavám z druhej vlny, preto je ešte predčasné hovoriť o úplnom zotavení. Zaujímavosťou je aj samotná skladba tržieb v maloobchode, z ktorej možno odvodiť správanie obyvateľstva. Pokles mobility sa prejavil aj na znížení podielu tržieb čerpacích staníc na 4,65 % (v apríli). Naopak tržby v obchodoch s potravinami dosiahli v apríli až 51,7 % celkových maloobchodných tržieb a rovnako na 20,12 % v máji vzrástol aj podiel v ostatných predajných platformách (internetové obchody). Dnes vidíme zastabilizovanie situácie, pričom najväčšiu časť tržieb tvoria obchody s potravinami (38 %) a vyššie podiel na tržbách v porovnaní s obdobím pred krízy ďalej predstavujú predaje mimo kamenných obchodov. (jv)

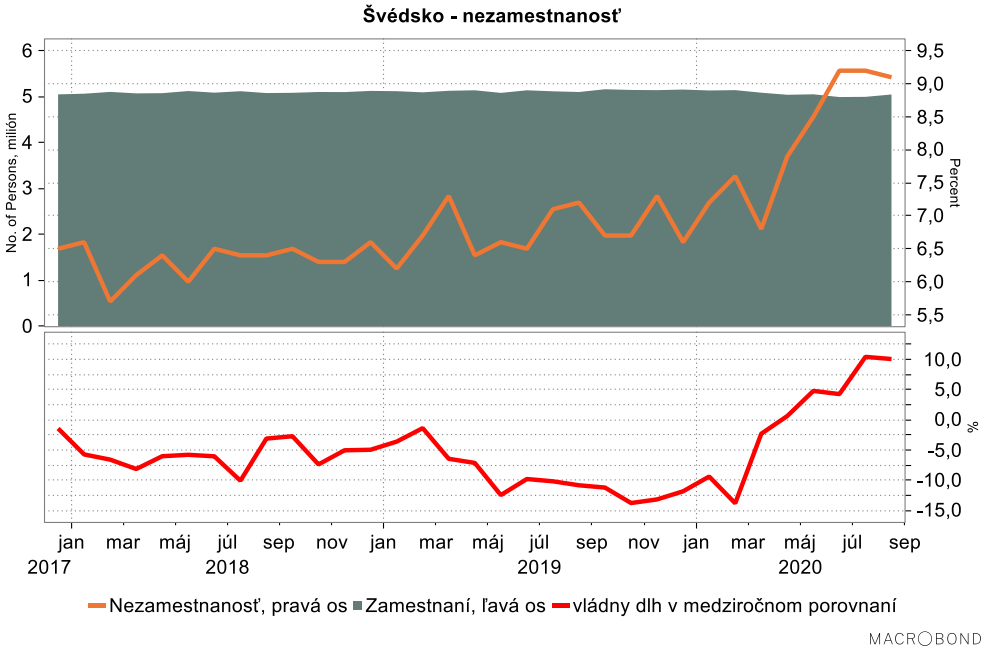

Koľko zaplatí Spojené kráľovstvo za Brexit?

Britské ostrovy čelia veľkému tlaku a problémom nakoľko vďaka pandémii im klesol hrubý domáci produkt v druhom kvartáli o viac ako 20% a dlh prekonal hranicu 100% HDP (medziročne sa v júli dlh zvýšil o 230 miliárd GBP). Stalo sa tak na základe toho, že si Spojené kráľovstvo muselo v druhom kvartáli navýšiť pôžičky na 150 miliárd libier. Odchod Britov z Európskej únie tak pocítili skôr ako sa očakávalo a na rozdiel krajín v zoskupení nemajú žiaden nárok na podporu z EÚ. Toto nie je jediným problémom, brexit má taktiež stáť Britániu stratou ekonomického rastu do konca tohto roka viac ako 200 miliárd libier (aktuálne je to 130 miliárd). Táto suma je len o 15 miliárd libier menej ako UK zaplatilo do rozpočtu EÚ za posledných takmer 50 rokov. Netreba zabudnúť aj na to, že ešte stále je Spojené kráľovstvo v prechodnom období a Brexit sa nedotkol vnútorného obchodu. Od budúceho roka by sa teda situácia v Británii ešte zhoršila aj bez súčasného problému pandémie. Len podľa odhadov potrebných 50 tisíc zamestnancov nového colného úradu budú stáť štát ročne 3 miliardy GBP. Analýza britských úradov taktiež poukazuje na to, že v najbližších 15 rokoch sa vďaka Brexitu spomalí hospodársky rast o 2-8%. Z dlhodobého hľadiska bude tak mať spojené kráľovstvo problém nie len sa dostať z pandémie ale aj nabehnúť na nový systém po odchode z EÚ, ktorý ich bude stáť nemalé finančné prostriedky. (pd)

Švédsky návrh rozpočtu do 2021

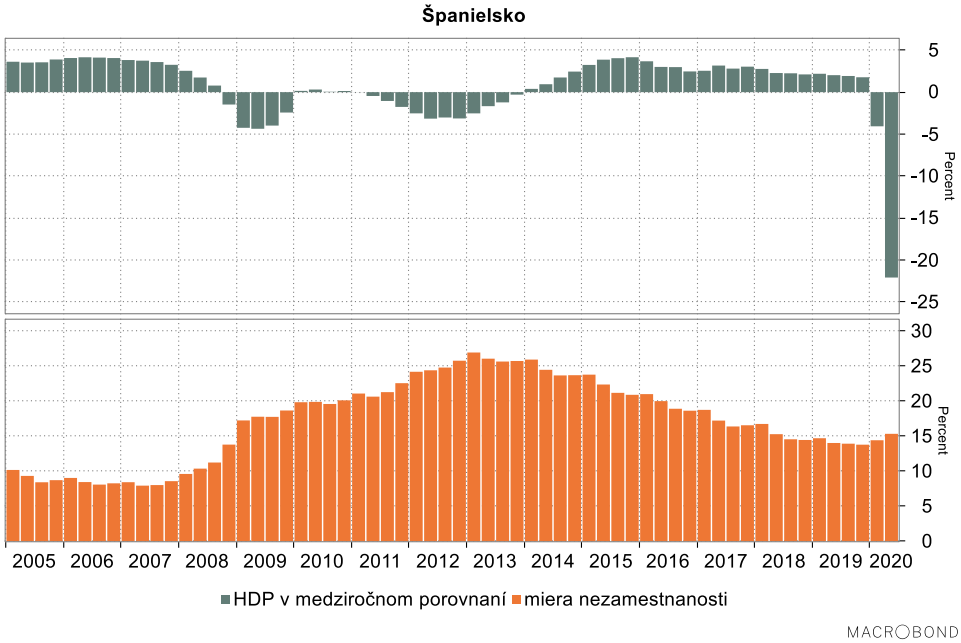

Švédska vláda vypracovala nový návrh rozpočtu do budúceho roka, ktorý má zabezpečiť úspešný prechod z pandemicko-ekonomickej krízy. Podľa analýz svoje dno už ich ekonomika zažila v období jari tohto roku a do konca roku 2020 sa očakáva väčšie oživenie, no vytrhnutie z recesie by malo trvať ešte nejaký ten rok potom. Na stimulačné opatrenia a reformy fiškálnej politiky sa vyčlení 105 miliárd SEK (10 mld. eur) v roku 2021 a v tom

nasledujúcom cez 85 miliárd SEK (8 mld. eur). Táto pomoc by mala smerovať najmú na investície do väčšieho počtu pracovných miest, v oblasti sociálnej starostlivosti, a škôl. Rozpočet Švédska za rok 2019 bol 943 miliárd SEK (90 mld. eur). Čo sa týka trhu práce očakáva sa, že tento rok poklesne zamestnanosť aj miera zamestnanosti. Miera nezamestnanosti v tomto roku by mala dosiahnuť 9% a v tom budúcom 9,5%. Je to o niečo vyššia miera ako v okolitých škandinávskych krajinách (priemerne 5-7%). Hrubý domáci produkt Švédska sa má na konci roka znížiť o takmer 5%. V roku 2019 bola hodnota HDP na úrovni 5 bil. SEK (480 mld. eur). Ďalším odhadom je, že dlh verejného sektora v tomto roku stúpne na 42,9 percent HDP. Všetky tieto predikcie len svedčia o tom, že pôvodný plán Švédov na zachovanie ekonomiky bez nejakého poškodenia v čase krízy nebol úplne splnený a rovnako ako aj ostatné krajiny sa mu museli istým spôsobom podriadiť a prispôsobiť. Spomínané čísla však nie sú až tak kritické a vysporiadať sa s nimi by nemal byť problém, no prvotný zámer neohrozenia hospodárstva sa úplne nepodaril a ešte k tomu bol vymenený za omnoho vyššie počty nakazených na koronavírus oproti ich susedom (na milión ľudí o 12x viac ako Nórsko a 7x ako Fínsko). (pd)

Španielska ekonomika s rekordným poklesom

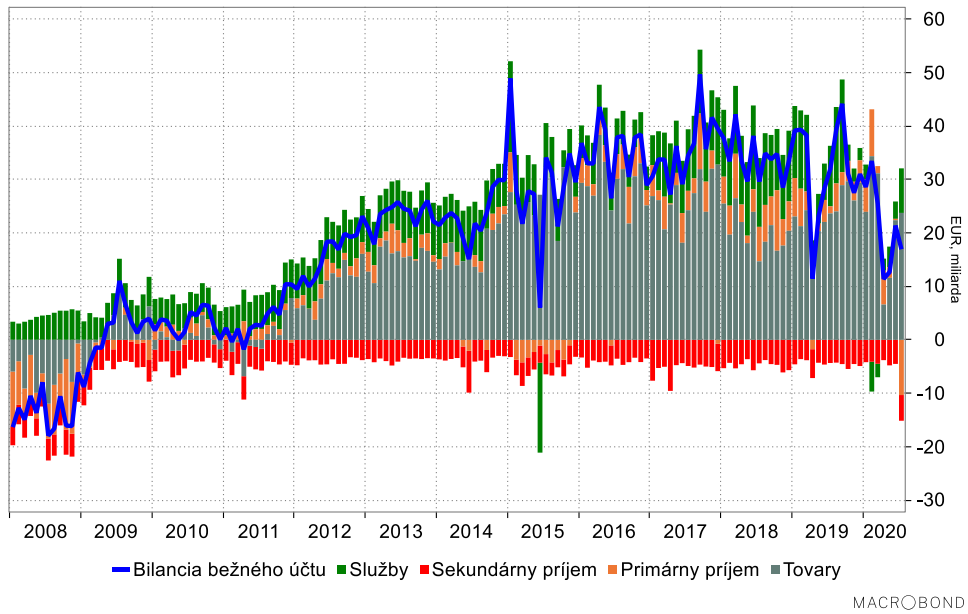
Od mesiaca apríl až do júna 2020, sa španielske hospodárstvo medziročne prepadlo o 21,5%. Čo najviac pokleslo bol celkový vývoz a dovoz tovarov a služieb (-38,1%, -33,1%). Najvyšším vývozom zo Španielska sú automobily (35,9 miliárd dolárov), rafinovaná ropa (13,3 miliárd dolárov), súčasti vozidiel (11,7 miliardy dolárov), balené lieky (8,82 miliardy dolárov). Najviac exportu smeruje do Francúzska a importu z Nemecka. Naopak najväčšie dovozné komodity sú ropa (28,2 miliárd dolárov), automobily(22,6 miliárd dolárov), súčiastky do vozidiel (14 miliárd dolárov), balené lieky (10,1 miliardy dolárov) a zemný plyn (9,17 miliardy dolárov). Pokles spotreby domácností o 20,4% je tiež dôležitým determinantom a dôvodom prepadu. Spomínané čísla sú historicky vysoko a prepad hospodárstva medziročne o viac ako pätinu je výrazným zásahom do chodu ekonomiky. Rovnako tak je pokles HDP Španielska v priebehu druhého štvrťroka omnoho prudší ako priemer eurozóny, ktorý je na úrovni 11,8%. Čo sa týka trhu práce, medziročne sa odpracované hodiny znížili o 24,9% a počet ľudí zamestnaných na plný pracovný úväzok o 17,7%. V druhom kvartáli vyskočila miera nezamestnanosti na 15,33% avšak pri porovnaní so začiatkom tohto roka kedy bola nezamestnanosti nad hodnotou 13% to nie prudké navýšenie. Rovnako tak Španielsko v roku 2012-2014 malo oveľa vyššiu nezamestnanosť ako je tomu teraz, čo môžeme vidieť aj na priloženom grafe. Španielsko však na základe ostatných spomenutých údajov čelí absolútne historicky najväčšiemu prepadu hospodárstva. V súčasnosti sa však zatiaľ očakáva do konca roka zlepšenie s odhadovaným prepadom HDP 10% (čo je mimochodom stále španielsky rekord). Dôvodov je viacero: cestovný ruch, ktorý sa podieľa na ich HDP 12% sa prepadol v júli počas turistickej sezóny až o 75%, stavebníctvo sa medziročne prepadlo o viac ako 25% a celkovo služby o 21%. Toto sú problémy, ktoré budú Španielov strašiť pokiaľ sa aj situácia s pandémiou nezlepší. (pd)

Bežný účet EÚ 27 priniesol 16,95 mld. eur

Bilancia bežného účtu platobnej bilancie v krajinách EÚ (okrem Spojeného kráľovstva) sa v júli zastabilizovala na úrovni 16,95 mld. eur. Odstavovanie ekonomík sa v apríli prejavilo aj na znížení obchodnej aktivity a teda sa výrazne znížil aj čistý príjem plynúci do Eurozóny z predaja (vývozu) tovarov a služieb. Následné oživenia sa premietli aj vo zvýšení prílevu peňazí do eurozóny z predaja tovarov a služieb. K prílevu peňazí prispieval pred krízou aj primárny príjem, v júli však táto kategória skončila s deficitom až 10,34 mld. eur. Dôvodom sú opäť zmeny na pracovnom trhu a obmedzené cestovanie za prácou do zahraničia. Prebytok na bežnom účte platobnej bilancie je však pozitívum, ktoré nám umožňuje financovať investície a vytvára dopyt po eure, ktorým nám zahraničný partneri platia, či už za tovary, služby ale aj vyplácajú úroky. Euro aj vďaka tomu môže mať tendenciu posilňovať na rozdiel od dolára nakoľko v USA je viditeľný skôr odlev prostriedkov z bežného účtu. (jv)

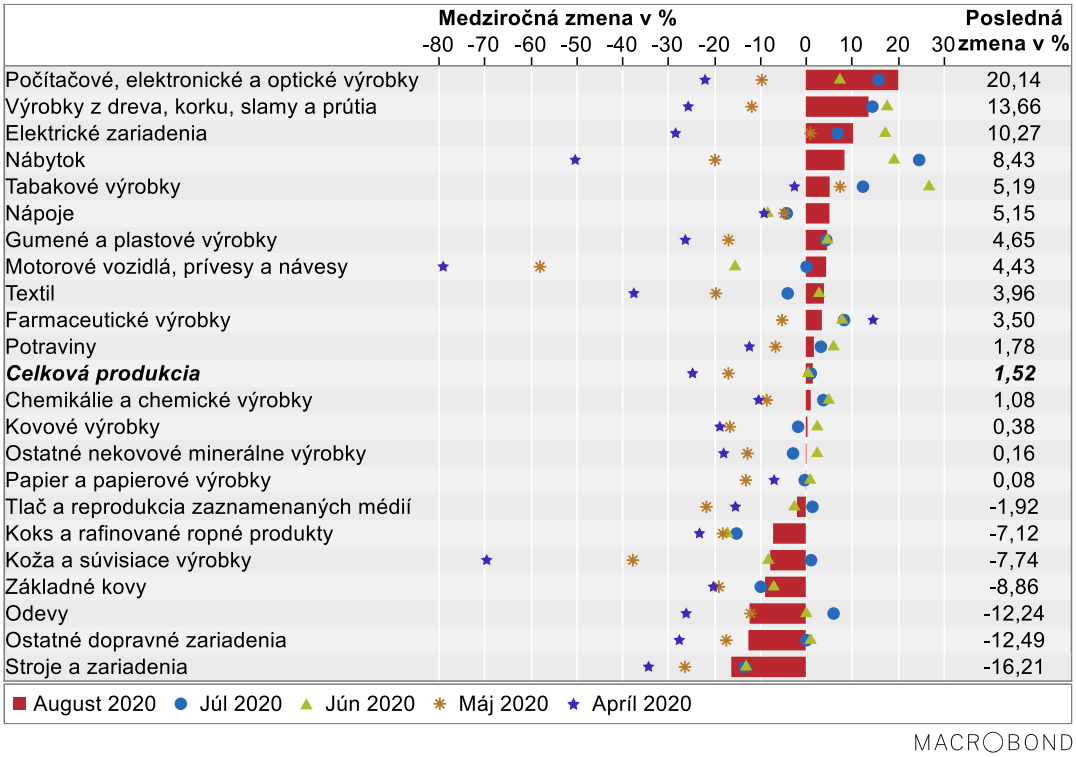
EÚ 27: Bežný účet platobnej bilancie

Poľský priemysel sa zotavil

Poľský priemysel vykazuje známky zotavenia po tom, čo v auguste tretíkrát medzičasne vzrástol. Za august išlo konkrétne o zvýšenie výkonu o 1,52 %. Najväčšie prepady za obdobie apríl-máj mali na svedomí všetky oblasti no dominujúcimi boli najmä výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov či výroba kože a nábytku. Pri posledných dvoch však išlo o zmeny z menších nominálnych hodnôt preto viac zavážili iné oblasti priemyslu. Aj napriek zotaveniu priemyslu ako celku, niektoré jeho oblasti aj naďalej zaostávajú. Ide o výrobu strojov a zariadení, odevov, základných kovov ale aj výrobu koksu a ropných produktov. (jv)

Poľsko: priemyselná produkcia

Banky dostávajú od ECB ďalšiu úľavu

Od začiatku pandémie bolo zrejmé, že banky budú potrebovať nejaké uvoľňovacie stimuly na to, aby dokázali výraznejšie úverovo pomáhať a tak pomôcť zotaviť sa ich ekonomikám. Od marca Európska centrálna banka, ktorá má dohľad nad 115 bankami v euroregióne povolila veriteľom dočasne použiť ich kapitálové a likvidné rezervy, nakupovala dlhopisy, uvoľňovala úrokové sadzby či znížila kapitálové požiadavky na divízie bánk. Najnovšou pomocou bankám má byť zníženie kapitálovej požiadavky v zmysle výšky zadlženia voči centrálnym bankám. Medzi aktíva, ktoré možno vylúčiť, patria mince a bankovky, ako aj vklady držané v centrálnej banke. Budú si tak môcť zvýšiť tzv. pákový pomer z 5,36% o približne 0,3%. Takéto navýšenie v danom pomere by teda malo predstavovať hodnotu 73 miliárd eur. Znížením potrebných vkladov v centrálnych bankách a kvôli voľnejšiemu pákovému pomeru na nasledujúcich deväť mesiacov, budú banky EÚ schopné poskytovať viac úverov s menším objemom kapitálu. V konečnom dôsledku to má stimulovať a pomôcť menovej politike, ktorej lepšie implementovanie je v aktuálnej kríze viac než potrebné. Banky môžu toto podporné opatrenie využívať do 27. júna 2021. (pd)

Česko pomáha svojim hotelom v kríze

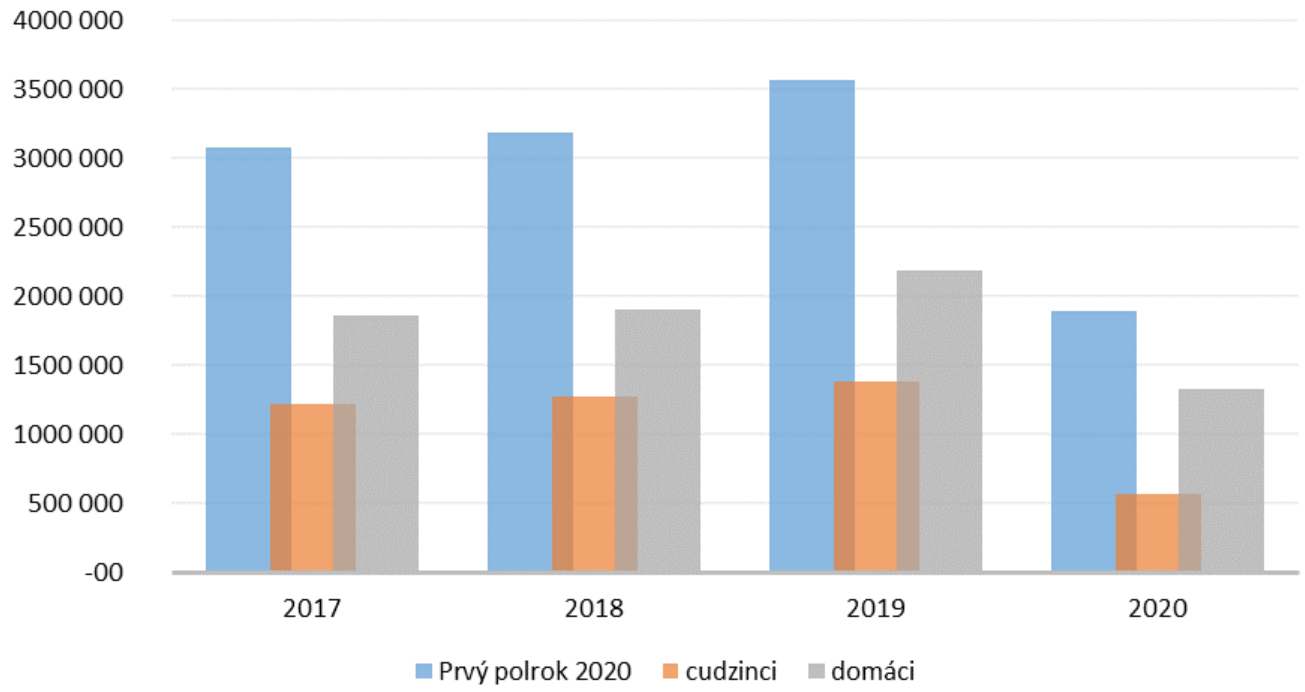
V rámci programu tzv. Covid-Ubytovania sa Česká republika v nejakom objeme stimulov pomáhať svojmu cestovnému ruchu, ktorý sa v druhom štvrťroku 2020 na celkový počet hostí v hromadných ubytovacích zariadeniach medziročne znížil o 82,9% a počet prenocovaní poklesol o 81,7%. Dotácie na pomoc sú určené pre prevádzkovateľov hromadných ubytovacích zariadení na území ČR zasiahnutých v dôsledku opatrení súvisiacich s pandémiou COVID-19. Podpora je zameraná na posilnenie likvidity, zachovanie prevádzky týchto zariadení a udržanie ponuky existujúcich služieb a pracovných miest. Kompenzácia má byť za obdobie 72 dní, ktoré boli určené ako obdobie kedy bolo najviac ubytovacích zariadení zatvorených v dôsledku karantény. Výška pomoci je od 100 korún českých na izbu/noc až po 330 korún (táto suma závisí samozrejme od typu ubyt. zariadenia). Nekompenzuje to priemernú cenu hotelových izieb, ktoré sú o niečo vyššie, no aspoň v istom objeme to pomoc ubytovacím zariadeniam poskytne. Pre štát takýto stimul bude znamenať náklad v hodnote 3,3 miliardy českých korún (cca 127 miliónov eur). Spomínané dotácie sa nevzťahujú na ubytovacie zariadenia krátkodobého prenájmu ako je Airbnb. Rovnako tak sa nebudú vyplácať tým, ktorí mali do konca minulého roka finančné problémy a k 14. marcu mali nedoplatky na zdravotnom poistení. Český turizmus tvorí približne 3% ich HDP a každý rok do verejného rozpočtu prinesie okolo 125 miliárd korún (4,7 mld. eur). Na koniec tohto roka sa vplyvom pandémie počíta v Česku s prepadom viac ako o polovicu oproti minulému roku. Je preto nevyhnutné aby bol cestovný ruch nejakým spôsobom podporený keďže by sa mohlo mnoho zariadení ocitnúť bez pomoci štátu v existenčnej kríze. Dlh Českej republiky sa vďaka pandémii oproti predpokladom zvýšil (na takmer 40% HDP), no v porovnaní s ostatnými krajinami to nie je výrazne vysoký dlh čiže dotácie cestovnému ruchu aj za pomoci stimulov EÚ by mali zvládnuť bez problémov. (pd)

Typ ubytovacieho zariadenia	Suma dotácie na jednu izbu	Počet izieb	Celkový náklad v Kč
Hotel, neštátne kúpeľné zariadenia (NKZ) *****	330 Kč	7 850	186 516 000
Hotel, motel, NKZ ****	330 Kč	46 532	1 105 600 320
Hotel, motel, NKZ ***	300 Kč	48 570	1 049 112 000
Hotel, motel, NKZ **	200 Kč	4 285	61 704 000
Hotel, motel, NKZ *	200 Kč	2 268	32 659 200
Hotel Garni	250 Kč	2 920	52 560 000
Penzión	200 Kč	36 174	520 905 600
Kemp (ubytovacie objekty)	100 Kč	9 368	67 449 600
chatová osada	100 Kč	7 510	54 072 000
Turistická ubytovňa	100 Kč	10 095	72 684 000
Ostatné hromadná ubytovacie zariadenie	300 - 200 Kč	7 439	107 121 600
Spolu		**183 011**	**3 310 384 320**

Pretrvávajúci pokles zahraničných turistov kompenzovali v júli domáci

Stále neutíchajúca pandémia aj naďalej v júli komplikuje pôsobnosť mnohým poskytovateľom ubytovacích zariadení na Slovensku. Oproti minulému roku sa v mesiaci júl celkovo ubytovalo o 20% menej návštevníkov. Z celkového počtu 570 tisíc návštevníkov bolo až 424 tisíc práve domácich. Takýto počet je za posledné roky absolútne najvyšší, a teda môžeme vidieť, že absenciu zahraničného cestovania sa Slováci snažili kompenzovať turizmom po Slovensku. Približne 150 tisíc zahraničných turistov znamená medziročný pokles takmer o polovicu. Najväčšiu stratu spomedzi krajov zaznamenal Bratislavský kraj, ktorého návštevnosť sa znížila medziročne o viac ako 55% a s tým aj počet zahraničných turistov o takmer 70%. Vzhľadom na vývoj pandémie nie je veľmi pravdepodobné, že sa čísla cestovného ruchu dostanú na hodnoty z minulého roku. Štatistiky turizmu za prvý polrok tohto roka ukázali, že prvé tri mesiace ešte pred pandémiou nedokázali potiahnuť cestovný ruch. Práve naopak v čase letnej sezóny a dovoleniek kedy sa pandémia výraznejšie rozšírila nebol dopyt dostatočný a v celkovom meradle za prvých šesť mesiacov roka sa ubytovalo na Slovensku 1,9 milióna ľudí, čo predstavuje 47% pokles. Je otázne či by na Slovensku nepomohol rovnaký systém ako je tomu v Česku, kde v rámci pomoci poskytujú dotáciu na izbu/noc za obdobie povinnej karanténny. Určite by to nevykrylo celú stratu avšak istú časť dopadov by to mohlo zmierniť. Cestovný ruch teda ani v najbližších mesiacoch nečaká zlepšenie situácie keďže sú aktuálne počty nakazených stále vyššie a hranice sa zatvárajú. Je otázne či sa všetci prevádzkovatelia s tým dokážu vyrovnať alebo budeme svedkami zatvárania niektorých kapacít. (pd)

Graf: cestovný ruch v období január-jún

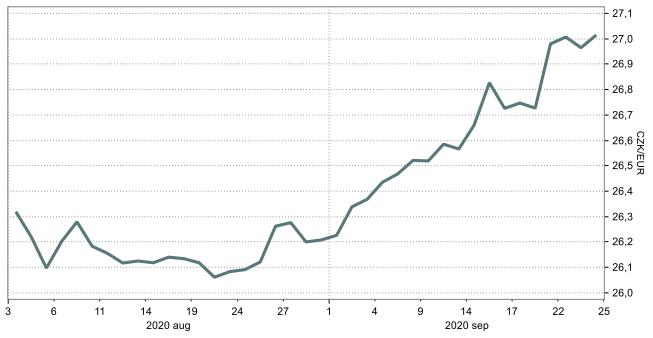

AKTUÁLNY VÝVOJ NA TRHOCH

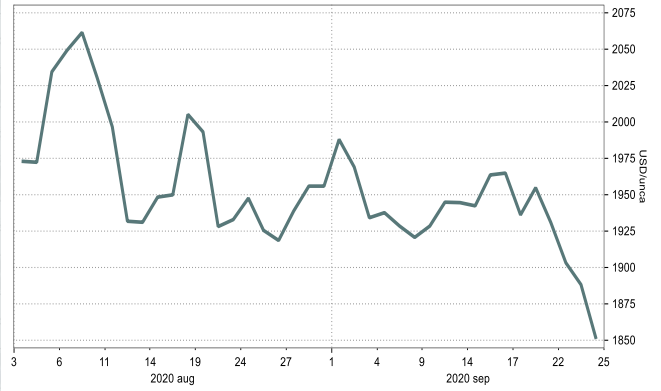
EUR/USD

EUR/CZK

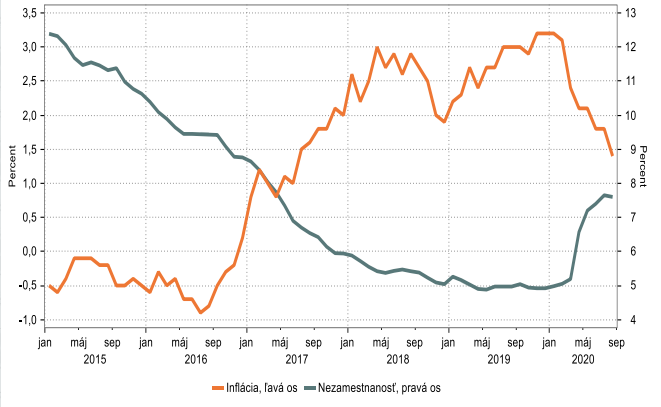
ZLATO

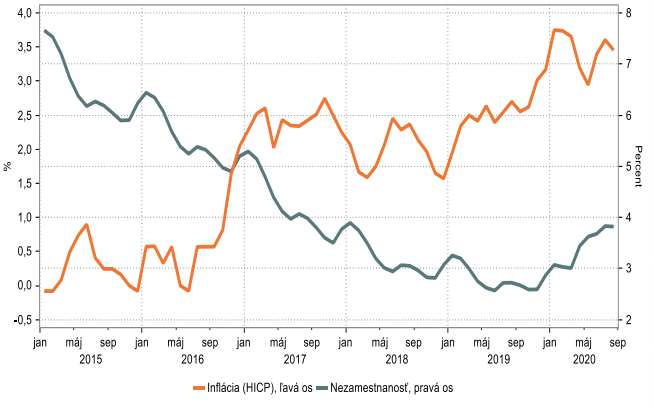
ROPA

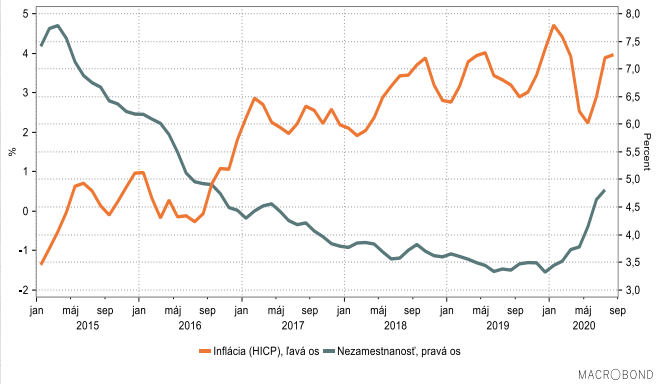
SLOVENSKO

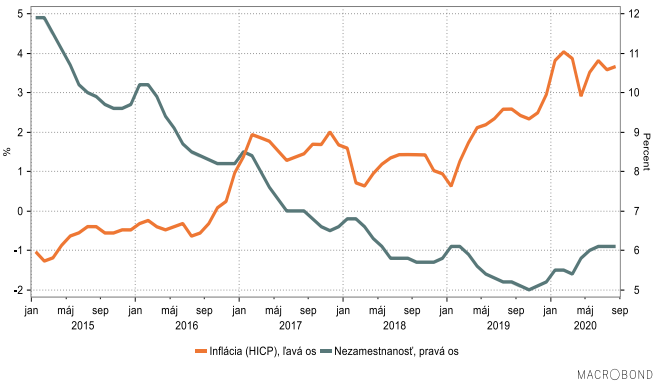
ČESKÁ REPUBLIKA

MAĎARSKO

POĽSKO

SPRÁVY Z FINANČNÝCH TRHOV

→ Microsoft kúpil spoločnosť ZeniMax Media a jej vydavateľa hier Bethesda Softworks (jedného z najväčších súkromných vývojárov a vydavateľov hier na svete). Podľa podmienok dohody spoločnosť Microsoft získa spoločnosť ZeniMax Media za hotovosť vo výške 7,5 miliárd dolárov. S pridaním Bethesdy sa Microsoft rozrastie z 15 na 23 kreatívnych štúdiových tímov. Plánovaná akvizícia zahŕňa vydavateľstvá a vývojové štúdiá po celom svete s viac ako 2 300 zamestnancami.

→ Volkswagen údajne uvažuje o predaji Bugatti spoločnosti Rimac s cieľom vlastniť väčší podiel v chorvátskom výrobcovi elektrických automobilov. Spoločnosť Rimac už v minulosti vyvinulo elektrický hyperautomobil s výkonom 2000 koní, a tak sa takáto spolupráca nezdá byť vylúčená. Rimac úzko spolupracuje s inými automobilkami, z ktorých niekoľko už v nej vlastní podiel. Porsche má 15 percent akcií Rimacu, menšie akcie majú Hyundai, Jaguar Land Rover a Koenigsegg.

Tento dokument je publikovaný pre spoločnosti skupiny BENCONT , a môže byť reprodukovaný a ďalej šírený len s jej písomným súhlasom. Informácie v tomto dokumente boli získané z externých zdrojov, ktoré boli spoločnosťou považované za spoľahlivé.

Analytici:
Jozef Prozbík
prozbik@bencont.sk
Nebesník Martin
nebesnik@bencont.sk
Bruchánik Rudolf
bruchanik@bencont.sk

Junior analytici:
Vražda Ján
Uhrin Ján
Ďurišková Petra
Majerčák Marco

Vajnorská 100/A
831 04 Bratislava
www.bencont.sk